

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Postup celních orgánů v případech porušování práva duševního vlastnictví

Duševní vlastnictví, jako všeobecný pojem pro práva k nehmotnému majetku, který je výsledkem duševních snah autora, zahrnuje především patenty, ochranné známky, užité vzory, průmyslové vzory a autorské právo. Z obchodního hlediska jde často o klíčový prvek podnikání zasluhující náležitou ochranu, neboť právě na její účinnosti může záviset úspěch navazujících podnikatelských aktivit v ostrém konkurenčním boji. V našich zemích dříve dosti opomíjené právo duševního vlastnictví tím získává stále více na významu, a to také díky integračním snahám v rámci Evropské unie.

Na úvod si položme otázku, proč vlastně k porušování práv duševního vlastnictví dochází. Důvod je prostý a ryze ekonomický – snaha obohatit se na úkor majitele onoho nehmotného statku – např. vlastníka ochranné známky, majitele průmyslového vzoru. Předměty chráněné právy duševního vlastnictví jsou tak v rámci konkurenčního boje všemožně kopírovány, padělány a přetvářeny, a to za účelem klamání spotřebitele, který v domnění, že nakupuje originální výrobky, kupuje více či méně zdařilé napodobeniny či padělky. Tato situace je poměrně běžná a předpokládám, že každý čtenář si vybaví například padělky oděvů prodávané stánkaři, čínská auta svým designem kopírující renomované automobilky nebo nelegální kopie CD a DVD nosičů. Je evidentní, že nejčastěji jsou předmětem porušování práv duševního vlastnictví takové předměty, které jsou právě v módě, nebo takové, které jsou na trhu již zavedené, známé a považují se za kvalitní. Časté případy porušování práv duševního vlastnictví nastávají mimo jiné také proto, že duševní vlastnictví chrání nehmotný majetek, tedy cosi nehmotného, co vlastně není ani vidět.

Pro zjednodušení se v dalším výkladu budu věnovat především průmyslovým vzorům, přičemž čtenáře upozorňuji, že níže uvedený výklad lze téměř analogicky aplikovat na ochranné známky, užité vzory či na jiná práva duševního vlastnictví.

Co je to průmyslový vzor? Průmyslový vzor, zjednodušeně řečeno, zajišťuje ochranu vzhledu výrobku – designu – a splňuje-li zákonem stanovená kritéria, je zapsán v příslušných národních či mezinárodních rejstřících. Počet takto registrovaných průmyslových vzorů každoročně roste: v roce 2006 bylo Úřadem pro harmonizaci ve vnitřním trhu (OHIM) zapsáno téměř 70 000 průmyslových vzorů Společenství.

Vymáhání práv z průmyslového vlastnictví

Na vnitřním trhu

Je pochopitelné, že majitelé průmyslových vzorů chtějí na svém průmyslovém vzoru co nejvíce profitovat, a proto ve vlastním zájmu s větší či menší úspěšností zasahují proti nejrůznějším napodobeninám či padělkům, které se objevují na trhu. V České republice se vlastníkům těchto práv, příp. nabyvatelům licence nebo organizacím na ochranu těchto práv, nabízí celá řada postupů, jak svá porušená práva vymáhat. Určité možnosti v tomto směru oprávněným osobám poskytuje zákon č. [221/2006](#) Sb., o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví.

A při dovozu

Těžiště tohoto příspěvku však nespočívá v interpretaci výše zmíněného zákona č. [221/2006 Sb.](#), o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví, ale v nastínění možného postupu a procedurálních kroků v případě zachycení padělků či nedovolených napodobenin již při samotném vstupu do země. Poměrně efektivně se totiž lze proti hrozcímu nebezpečí bránit již při samotném dovozu padělků či napodobenin do České republiky. Pokud je totiž zboží, které porušuje práva duševního vlastnictví, zachyceno již na hranicích (rozuměj při celní kontrole), lze zamezit jeho propuštění do volného oběhu a usnadnit si tak práci při pozdějším pracném „odchytu“ zboží na volném trhu. A právě o tomto postupu pojednává dále detailněji tento příspěvek

Prvotní zajištění spolupráce s celním orgánem

K výše naznačenému lze úspěšně aplikovat ustanovení Nařízení Rady (ES) č. 1383/2003 (dále jen „Nařízení“), resp. provádějící zákon č. [191/1999 Sb.](#) (dále jen „Zákon“), které dává celním orgánům konkrétní pravomoci a držitelům práv duševního či průmyslového vlastnictví velmi významné ochranné instituty.

Zajištění spolupráce celních orgánů, ať již v jednom státě nebo v rámci celé Evropské unie (to v případě, že majitel práva je držitelem ochranné známky Společenství, průmyslového vzoru Společenství, označení původu či zeměpisného označení chráněného Společenstvím), je možné dosáhnout prostřednictvím tzv. „žádosti o přijetí opatření celních orgánů“ (upraveno v článku 5 Nařízení). V uvedené žádosti majitel práva nebo jím pověřený zástupce uvede především popis zboží, jehož se dotýká porušování práv z duševního nebo průmyslového vlastnictví společně s důkazy dokládajícími existující ochranu (např. osvědčení o zápisu průmyslového vzoru). Pokud má majitel práva současně informace o tom, kudy se zboží dováží, kdo je dovozcem, kde se zboží vyrábí, v jakých obalech je zboží dopravováno či jakékoliv další indicie usnadňující odhalení takového zboží, je samozřejmě vhodné tyto informace uvést již v žádosti a poté již kdykoli později stačí celní orgány o nových informacích uvědomit. Konečně je nezbytné uvést kontaktní údaje na osobu oprávněnou jednat jménem majitele práva, tj. osobu, která bude schopna průběžně komunikovat s celními orgány za účelem přijímání konkrétních kroků v případě identifikovaných porušení práv duševního vlastnictví. Kvůli možnosti zneužití tohoto nástroje je majitel práva současně povinen prohlásit, že přejímá odpovědnost za případnou škodu vzniklou třetím osobám postupem celních orgánů (např. pokud uvede nesprávné údaje o ochranné známce, zamlčí ukončení platnosti ochranné známky apod.).

Snad jen uvedme, že vyřízení žádosti nepodléhá žádnému správnímu poplatku. Celní orgány, pokud shledají žádost jako důvodnou, rozhodnou o jejím přijetí a evidenci po dobu zpravidla jednoho roku – po tuto dobu celní orgány při výkonu celního dozoru okamžitě přijímají nezbytná opatření, pokud zaznamenají dovoz zboží, jež je důvodně podezřelé z porušování práv duševního nebo průmyslového vlastnictví.

Zadržení zboží a další postup

Výše uvedené kroky jsou nezbytné k tomu, aby příslušné celní orgány mohly zadržovat zboží podezřelé z porušování práv duševního vlastnictví a konat další související úkony. Nyní si podrobněji popíšme, jakým způsobem postupuje celní orgán v případě, že je při kontrole zásilky zjištěno zboží, které se podobá v žádosti uvedenému průmyslovému vzoru (nebo jinému právu duševního vlastnictví popsanému v žádosti).

Zjištění zboží při kontrole

Celní orgán uvědomí majitele práva nebo jeho zástupce uvedeného v žádosti (dále jen „oprávněnou osobu“) o skutečnosti, že při kontrole dovezené zásilky bylo zjištěno zboží, které může porušovat průmyslová práva. Celní orgán obvykle ke svému sdělení připojí také fotografie a vyzve oprávněnou osobu k zaslání posouzení. Oprávněná osoba posoudí, zda zjištěné zboží skutečně zasahuje do jeho průmyslových práv a pokud ano, zašle celnímu úřadu své stanovisko a žádost, aby předmětné zboží bylo zadrženo (dále jen „žádost o zadržení“).

V praxi se může stát, že celní orgány tento administrativní krok vynechají, a aniž by čekali na stanovisko majitele práva, podezřelé zboží ihned zadrží – jedná se zejména o případy flagrantního porušování práv duševního vlastnictví.

Rozhodnutí o zadržení

Poté, co celní úřad obdrží od oprávněné osoby výše uvedenou žádost o zadržení, vydá neprodleně „sdělení o zadržení zboží porušujícího některá práva duševního vlastnictví“. Tímto krokem je podezřelé zboží fakticky zadrženo a ani příjemce, odesílatel či dopravce nemohou se zbožím jakkoli disponovat. Obsahem rozhodnutí bývá také přesný počet zadrženého zboží a další poučení vyplývající z Nařízení nebo ze Zákona.

Poskytnutí informací

Základním oprávněním vyplývajícím z Nařízení je možnost zadržené zboží za splnění určitých podmínek zničit. Aby bylo možné docílit likvidace zadržného zboží, je třeba především od celního úřadu vyžádat informace o odesílateli a příjemci zásilky. Tímto způsobem je možné odhalit identitu deklaranta a adresovat mu k podpisu souhlasné prohlášení s likvidací zboží, jak je uvedeno dále.

Žádost o likvidaci

Oprávněná osoba, chce-li dosáhnout ve stanovené desetidenní lhůtě zničení zadržného zboží, může požádat vlastníka (resp. deklaranta či držitele) zadržného zboží o souhlas s likvidací. Tento souhlas je však v praxi poměrně obtížné získat, neboť s ním zpravidla vlastník nevysloví souhlas nebo nelze vlastníka vůbec zastihnout a odeslaná pošta se vrací jako nedoručená. Oprávněné osobě tak nezbývá obvykle nic jiného, než podat celnímu úřadu žádost o likvidaci zboží. Pokud se vlastník zadržného zboží ve stanovené lhůtě k žádosti o likvidaci nevyjádří, nastává fikce, že souhlas s likvidací byl vlastníkem udělen a nic nebrání tomu, aby zadržné zboží bylo zlikvidováno.

Vlastník zadržného zboží ovšem může proti výše stanovenému postupu vznést námitky, popř. jej zpochybnit (jak je upraveno v čl. 11 odst. 2 nařízení) – v takovém případě lze zničení dosáhnout pouze prostřednictvím soudního rozhodnutí nebo pozdějším získáním souhlasu vlastníka se zničením.

Oprávněná osoba si v této fázi navíc musí důsledně hlídat stanovenou desetidenní lhůtu, ve které je třeba celnímu orgánu doložit, že byla k soudu podána žaloba na ochranu práv oprávněného. Nepodání žaloby ve stanovené desetidenní lhůtě může mít pro oprávněného poměrně fatální důsledky, neboť celní orgán nebude mít zákonnou možnost zboží nadále zadržovat a hrozí, že zadržné zboží bude propuštěno do volného oběhu nebo se jeho zadržení ukončí.

Poskytnutí jistoty

Institut jistoty neboli kauce, je prostředkem, který slouží k ochraně vlastníka, deklaranta, dovozce nebo příjemce v případech, kdy se některá z těchto osoba domnívá, že zadržné zboží je celním úřadem zadržováno neprávem. V rámci konkurenčních bojů se může stát a také se to děje, že majitel práva bude zadržovat jakýkoli výrobek, který se i vzdáleně podobá jím vlastněnému průmyslovému právu, což by v důsledku vedlo k situaci, kdy na trhu budou k prodeji pouze předměty majitele práva,

zatímco konkurenční produkty budou neoprávněně zadržovány na hranicích.

Nařízení ve svém článku 14 upravuje institut jistoty, který je rovněž, byť velice stručně, upraven také v § 13 odst. 2 Zákona. Účelem jistoty je možnost vlastníka, deklaranta, dovozce nebo příjemce za stanovených podmínek dosáhnout propuštění zadržovaného zboží. V České republice nebyl tento institut dosud využíván, a proto dosud chybí příslušná správní praxe nebo judikatura pro určování výše jistoty – Nařízení uvádí pouze vágní formulaci, že jistota „musí být dostatečně vysoká, aby ochránila zájmy držitele práva“. Velmi stručně řečeno, jistota de facto vyjadřuje škodu, která by mohla nastat, kdyby bylo zboží propuštěno do volného oběhu, resp. kdyby nebylo celním orgánem vůbec zadrženo.

Následně celní úřad vydá „rozhodnutí o určení výše jistoty“ s určením částky, která je dostatečná k tomu, aby mohlo být zboží propuštěno nebo ukončeno jeho zadržení. Jistota může být složena v hotovosti na účet celního úřadu nebo může být nahrazena bankovní zárukou. Jistota je u celního úřadu vázána až do doby, než příslušný soud rozhodne o možné náhradě škody. Proti rozhodnutí celního orgánu je přípustné ve lhůtě patnácti dnů odvolání.

Likvidace zboží a úhrada nákladů

Pokud s likvidací nevysloví souhlas vlastník zadržované věci, jak jsme se již zmínili výše v části 0, může likvidaci zboží nařídít také soud na základě podané žaloby. Bylo-li pravomocně soudem rozhodnuto, že předmětné zboží je zbožím, kterým jsou porušena práva k duševnímu vlastnictví, uhradí náklady spojené s udržováním zboží pod celním dohledem při dovozu dovozce, při vývozu nebo zpětném vývozu vývozce, v ostatních případech vlastník nebo držitel zboží. Zničení zboží se děje rovněž na náklady dovozce, popř. na náklady majitele práva, není-li dovozce znám.

Je smutnou pravdou, že soudní řízení ve věcech průmyslového vlastnictví bývají mnohdy poměrně komplikovaná a ve většině případů jsou nutné odborné znalecké posudky. Soudní řízení tak může trvat celou řadu měsíců, zatímco zadržované zboží je uskladněno v celním skladu. Potenciálně se tak zvyšují náklady sporu té straně, která nakonec utrpí porážku. I přesto doufáme, že Vás tento výklad neodradil od snahy účinně a rázně bránit svá práva i např. s pomocí celních orgánů a naopak Vám ukázal další možné cesty v tvrdém boji s konkurencí, která ne vždy volí čestné prostředky.

Mgr. Ivan Rámeš, koncipient
[HAVEL & HOLÁSEK](#) s.r.o., advokátní kancelář

Týn 1049/3, 110 00 Praha 1
Tel.: +420 224 895 950, Fax: +420 224 895 980

© EPRAVO.CZ – Sbírnka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nový zákon o veřejných dražbách, aukce a obálkové metody](#)
- [Pohled přes hranice – natáčení pornografických klipů jako důvod výpovědi z nájmu bytu](#)
- [Nařízení EU o umělé inteligenci a jeho dopady na využití jazykových modelů v advokátní praxi](#)
- [Revize zájezdové směrnice: co přináší, co hrozilo a co to znamená pro praxi](#)
- [Kupní smlouva o převodu nemovitosti bez uvedení výše kupní ceny](#)

- [Druhá „tlačítková novela“: povinné tlačítko pro odstoupení od smlouvy](#)
- [Souhlas s veřejným užíváním pozemku jako překážka nároku na bezdůvodné obohacení – nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2541/25](#)
- [Kupní smlouva bez přesného určení kupní ceny](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 36.: Doložka o mlčenlivosti](#)
- [Detekce podezřelého obchodu v kontextu hazardních her](#)
- [AI omnibus](#)